

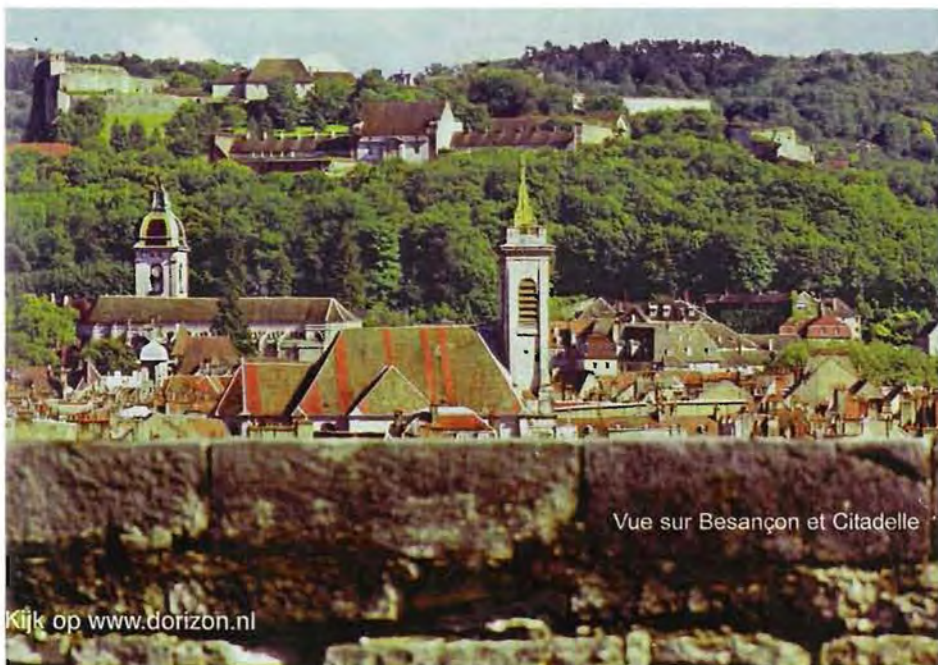

Saline royale Arc & Senans

'vrouwen aan de macht'

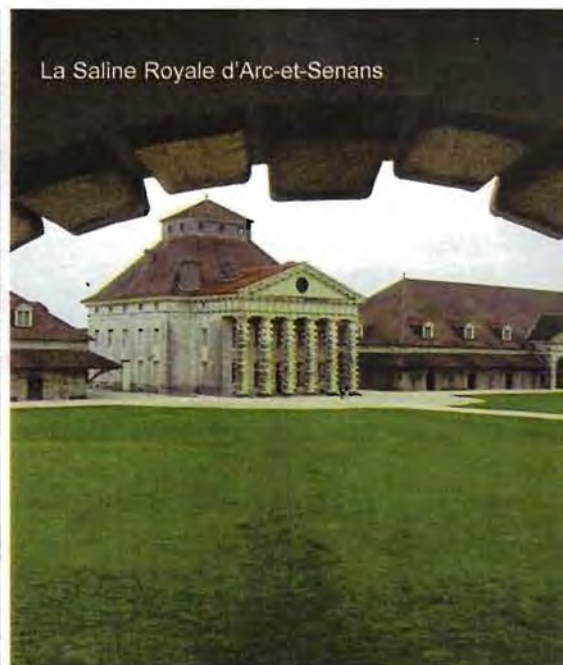
Historisch Franche Comté

'Vrouwen bepalen, mannen betalen'. Zeker als het gaat om het kiezen van een vakantiebestemming. Daarom bepaalden vorig jaar twaalf vrouwen uit diverse EU-landen de 44 mooiste plaatsen van Franche Comté, een uitgestrekt groen gebied in oostelijk Frankrijk. Aandachtspunten waren gastvrijheid, cultuur, landschap, geschiedenis, gastronomie en folklore. Evert Visser bezocht enkele toplocaties waarbij heden en verleden elkaar ontmoeten. TEKST EN FOTOGRAFIE: EVERT VISSER

Vue sur Besançon et Citadelle

Kijk op www.dorizon.nl

La Saline Royale d'Arc-et-Senans

Andere vakantietips

Besançon. Ontdek in deze stad vele monumenten uit de Romeinse tijd en negentiende-eeuwse gebouwen in een algemeen Franse stijl. De meeste panden hebben vrij toegankelijke binnenplaatsen, met overal zicht op de omliggende heuvels. Karakteristiek zijn de van kalksteen gemaakte geel-grijsblauwe gevels, te zien in gevlamde vormen, onlangs prachtig gereinigd. Niet weg te denken is de 'Cathédrale Saint-Jean' met zijn astronomische negentiende-eeuwse klok. Mooi is ook de rivier de Doubs die langs de stad loopt.

Kazenmakerij Marcel Petite. Een kazenmaker vertelt in een immens grote kaashal hoe kazen worden gedroogd en klaargestoomd voor de verkoop. Ruim drieduizend boeren leveren melk die wordt gebruikt voor 50.000 ton Comté-kaas per jaar, geproduceerd in 180 kaasfabrieken. Dit product bezit het kwaliteitsmerk 'appellation d'Origine Contrôlée (AOC)' (www.comte-petite.com).

Grottes d'Osselle. Loop 1200 meter door een ondergronds gangenstelsel langs diverse soorten afzettingen, gekleurd door mineralen. Locatie: Saint-Vit.

Franche Comté ligt tussen de Vogezen en de Jura. Het is snel bereikbaar met easyJet via Genève en daarna nog anderhalf uur met de auto. Het gebied heeft pittoreske dorpjes, bossen, watervallen, meer dan tachtig meren, diverse rivieren en ruim drieduizend kilometer mountainbikepaden. Sportief genieten, glooiend natuurschoon en een rijke culturele historie gaan hand in hand. Een ideale vakantiebestemming. Dat blijkt ook uit het boekje Sites élus par les Européennes, waarin de 44 mooiste door de vrouwen gekozen plaatsen staan beschreven. Dat zijn natuurparken, musea, wijngaarden, hotels, restaurants en chambres d'hôtel. De 'winnende' highlights bezitten het merk 'Elus par les Européennes'.

'Ideale stad'

Ik bezoek het achttiende-eeuwse 'La Saline Royale d'Arc-et-Senans', ongeveer vijftien kilometer ten zuiden van de regiohoofdstad Besançon. Dit is een voormalige zoutziederij en wooncomplex, een uniek architectonisch hoogstandje op de monumentenlijst van UNESCO. Elf gebouwen pronken in een grote halve cirkel en bootsen de loop van de zon na. Maar liefst 520 arbeiders werkten tot 1895 in de fabriek en woonden ernaast. Architect en eigenaar Claude-Nicolas Ledoux noemde dit 'de ideale stad'. Maar waren de bewoners wel happy? Waarschijnlijk niet. De fabrieksluivervampende zouthoudend water en gebruikten hiervoor pekelen brandstof. Het gevolg: ademhalingsproblemen. Bovendien werkten ze loeihard. Ze werden niet oud. Ledoux was een heerser, zo blijkt. Zijn huis - in het midden gebouwd en hoger dan de naastliggende panden - heeft op de voorgevel een grote ronde open cirkel: een wakend oog. Letterlijk, want niemand mocht het com-

plex verlaten uit angst voor zoutsmokkel. Het gebouw wordt tegenwoordig gebruikt als ontmoetingscentrum en biedt onderdak aan een permanente tentoonstelling ('Musée Ledoux'). Daar wordt bijvoorbeeld duidelijk dat destijds zout water via 21 kilometer lange ondergrondse houten leidingen naar het complex werd vervoerd. Het was een belangrijke industrietak (www.saline-royale.com).

Citadelle van Besançon

In Besançon bekijk ik het drukbezochte zeventiende-eeuwse vestingbolwerk 'Citadelle Vauban', gelegen op een 118 meter hoge heuvel. Daar bezoek ik het (traditionele) ambachtmuseum 'Musée Comtois', een aquarium (een van de belangrijkste van Europa), een insectarium (het grootste van Frankrijk), een dierentuin met zeventig diersoorten, een noctuarium waar het actieve leven van nachtdieren centraal staat en een kinderboerderij. Ook ga ik naar het Museum van Verzet en Deportatie. Ik krijg informatie over geweld, verzet en bevrijding in de Tweede Wereldoorlog. Foto's en teksten maken de gruweldaden pijnlijk duidelijk. Gelukkig heb ik een sterke maag en geest. Maar heeft u dat niet, dan is een bezoek aan dit museum tóch goed voor het bewustwordingsproces: dit nooit weer! (www.citadele.com)

Peugeot-museum

Het museum van Peugeot ('Musée de l'Aventure Peugeot'), gevestigd in Sochaux, ten noordoosten van Besançon nabij Montbéliard, wil ik zeker niet missen. Tontoongesteld zijn de stalen producten die de familie Peugeot in de Franche Comté produceerde, zoals messen, bijlen, scharen, koffiemolens, pepermolens, fietsen, (motor)fietsen, schaatsen, radio's, miniatuurauto's en brommers (vanaf 1898). Het museum toont de voorwerpen overzichtelijk in de tijd gerangschikt met bijpassende foto's, ansicht-

Hôtel Champagne Besançon

Musée Peugeot moulins à café

kaarten, posters en muziek zoals een liedje, verlevendigd met het geluid van fietsbellen. Uiteraard voeren auto's de boventoon, variërend van oldtimers tot de meest futuristische Peugeots.

Interessant zijn ook de exemplaren waarin beroemde personen hebben gereden zoals 'de Pausmobiel', in 1988 gebruikt in de Elzas. Ik heb er zelf even ingestaan, dat voelde goed... Het museum is met een oppervlakte van zesduizend vierkante kilometer overigens een van de grootste 'carparcs' van Europa (www.musee-peugeot.com).

Prikkel uw zintuigen

Als ik mijn vingers stroomstootjes toedien en het voltage opvoer, haak ik snel af. Andere mensen gek genoeg niet, zo blijkt in het interactieve museum van natuurwetenschappen 'Le Pavillon des Sciences' in Montbéliard.

Mijn vingers ervaren ook het gevoel van verbranding, jeuk, uitrekken, knippen en schuren. Net echt. Ik betast hout, aluminium en dierenvachten en zoek mijn weg in een aardedonker huis. Ik loop door een kast waarin horizontale stokken met rubberen 'handjes' mij van onder tot boven betasten. Het doet me weinig, maar andere mensen hoor ik gillen. Even verderop ontdekt ik een stukje nagebouwd bos, vooral leuk en informatief voor kinderen (www.pavillon-sciences.com).

Bewegende snor

Ik bezoek in Morteau, ruim veertig kilometer ten zuiden van Montbéliard, het atelier van Yves Cupillard. Hij is specialist in microtechniek en ambachtelijk maker en restaurateur van horloges en klokken. De man toont klokken en horloges uit de achttiende en negentiende eeuw, zelfgemaakte klokken en andere mechanische hoogstandjes gebaseerd op het uurwerk. Grappig. Een mannetje met bewegende snor laat een speeldoos spelen, een vrouw legt plaatjes op een pick-up en een jongetje schenkt drankjes in. Ik zie de figuren zelfs 'ademen'. Waarom dit museum in Franche Comté? Eeuwenlang was hier de uurwerkmakerij een belangrijke industrietak (www.cupillard.com).

Accommodatie en natuur

Ik bezoek herberg 'Le Meix Lagor' in Montlebon, vlak onder Morteau. Een vriendelijk en gastvrij gezin toont mij naast hun restaurant drie gemoedelijk aandoende houten huizen, neergezet in een houten ruimte. Ik loop binnen door een pittoresk straatje, beklim houten trappetjes en zit in het midden van de ruimte aan een grote tafel, ideaal voor sociaal contact. Maximaal vijftien mensen kunnen de 'huizen' huren. Ik krijg zin in traditioneel en authentiek eten. De familie zorgt ervoor (www.meix-lagor.com). Mijn volgende bestemming is het van hout gemaakte natuurmuseum 'Maison de la Réserve', in het zuidelijker gelegen natuurreserveaat van het meer van Remoray, in het dal de Doubs, vlakbij de Zwitserse grens. Dit museum wordt omgeven door bossen, moerassen, veen- en weilanden en focust zich via teksten, foto's, kunstobjecten en opgezette dieren op het behoud van de natuurlijke waarde van dit gebied. Jong en oud kan zich er vermaken. Ik ga na mijn museumbezoek wandelen terwijl anderen gaan vissen en/of kamperen (www.maisondelareserve.com).

Indrukwekkend fort

Het voormalige vestingwerk 'Château de Joux' in het iets noordelijker gelegen Pontarlier ken ik uit de geschiedenisboekjes. 'Zo hoort een kasteel eruit te zien.' Het fort werd vanaf 1043 tijdens de Spaanse bezetting in etappes op een rots gebouwd. Een gids vertelt mij dat destijds ruim vijfhonderd mensen in het kasteel woonden en slimme maar sadistische trucks gebruikten om de vijand te verjagen. Ik ontdek vele ruimtes en gangen, een 146 meter diepe waterput en een gevangenis waarin de zwarte generaal Toussaint-Louverture gevangen zat omdat hij ervoor had gezorgd dat de slavernij niet in Haïti kon worden heringevoerd, zoals dat wél in Frankrijk gebeurde. De gevangene overleed in 1818 in het kasteel. Zijn cel is sindsdien een bedevaartsoord voor Haïtianen. ■

Voor meer vakantie-informatie over Frankrijk, zie <http://nl.franceguide.com> (Frans Verkeersbureau Maison de la France).